

Hänvisning

Er begäran om utlåtande 26.01.2023

VN/32862/2022

Social- och hälsovårdsministeriet

PB 33

FIN-00023 STATSRÅDET

registratorskontoret.shm@gov.fi

Kontaktperson

Jurist Marcus Söderholm,

telefon +358 (0)18 25000 (växel)

marcus.soderholm@regeringen.ax

Ärende

Utlåtande om utkast till social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende personer med opioidläkemedel

Landskapsregeringen har 26.01.2023 mottagit en begäran om utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet angående social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende personer med opioidläkemedel. I social- och hälsovårdsministeriets utkast föreslås att förnya förordningen då den tidigare förordningen innehåller föråldrade bestämmelser samt att det tidigare bemyndigandet att genom förordning utfärda bestämmelser har upphävts.

Lagstiftningsbehörigheten

Social- och hälsovårdsministeriets utkast till förordning ska tillämpas på avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende personer således berör lagförslaget rättsområden som hör till både Ålands och rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt självstyrelselagen (1991:71) för Ålands 18 § 12 punkt utgör hälso- och sjukvård, landskapets lagstiftningsbehörighet, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten. 27 § 30 punkten stadgar att behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, mediciner och produkter av läkemedelstyp och narkotiska ämnen, är rikets behörighet. Enligt detaljmotiveringen till 27 § 30 punkten i självstyrelselagens regeringsproposition (RP 73/1990 rd) innefattar behörigheten över att vara verksam inom hälso- och sjukvården även rättigheter och skyldigheter kopplade till yrkesutövningen:

”30 punkten. Krav på behörighet för verksamhet inom hälso- och sjukvården skall regleras i rikslagstiftningen. Stadgandet avser att gälla behörighet även inom veterinär- och apoteksväsendet. Utan särskilt omnämnande har det ansetts klart att innehållet i Finland av personalen inom hälso- och vården är en riksangelägenhet. Detsamma gäller de rättigheter och skyldigheter som följer av yrkesutövningen inom nämnda område”

Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen, utgör socialvård, landskapets behörighet. Enligt detaljmotiveringen till punkten i regeringsproposition (RP 73/1990 rd) innefattar begreppet socialvård förutom den egentliga socialvården även, bland annat, missbrukarvård och nykterhetsarbete. Däremot är enligt 27 § 24 punkten i självstyrelselagen, administrativa ingrepp i den personliga friheten, rikets behörighet. Enligt detaljmotiveringen till punkten, i nämnd regeringsproposition, ska frågor som gäller administrativa ingrepp i den personliga friheten regleras i rikslagstiftningen på samtliga rättsområden inklusive "gällande bestämmelser om 'sinnessjuklagstiftningen, såvitt angår den del av lagstiftningen, som innefattar trygghet för den personliga okränkbarheten och oantastligheten eller äger samband med straffprocessen eller straffverkställigheten".

Landskapsregeringens yttrande

Landskapsregeringen konstaterar att det är problematiskt ur åländsk synvinkel att den tidigare bestämmelsen 28 a § i lagen om missbrukarvård (FFS 41/1986) upphävts och att det till den finska hälso- och sjukvårdslagen (FFS 1326/2010) fogats bestämmelsen 28 a §. Detta med anledning av att 28 a § i lagen om missbrukarvård kunde tillämpas även på Åland. Däremot kan inte bestämmelser i den finska hälso- och sjukvårdslagen tillämpas på Åland, även om det rör sig om rikets lagstiftningsbehörighet, på grund av lagens 1 § 2 mom. Av detta moment går att utläsa att lagen inte tillämpas på Åland, med undantag för bestämmelserna i 60, 60 a och 63 §§. Utifrån detta konstaterar landskapsregeringen att det krävs en ändring av 1 § 2 mom. då den i sin nuvarande utformning utesluter bestämmelser i den finska hälso- och sjukvårdslagen som hör till rikets lagstiftningsbehörighet från att tillämpas på Åland. Med anledning av detta bör åtgärder vidtas snarast så att 2 mom. korrigeras och tydliggörs så att bestämmelser i rikets hälso- och sjukvårdslag som hör till rikets lagstiftningsbehörighet även kan tillämpas inom landskapet Åland.

Vidare kan landskapsregeringen konstatera att i utkastet till förordning framgår av 3 § en hänvisning till rikets hälso- och sjukvårdslag. Enligt samma resonemang som ovan går denna inte att tillämpa av en läkare på Åland med tanke på hänvisningen till rikets hälso- och sjukvårdslag och dess utformning.

För åländsk del är det endast förordningsfullmakten i 22 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) som gäller på Åland. Denna reglerar endast läkemedelsförskrivningen och det som är närliggande till denna.

Avslutningsvis vill landskapsregeringen även lyfta fram utkastets 4 § 2 mom. som berör förutsättningar för substitutionsbehandling. Hänvisningen till var vårdbehovet ska bedömas och var vården genomförs har ändrats från den förra förordningen, framförallt med anledning av välfärdsområdesreformen. Såsom landskapsregeringen påpekat vid flera tillfällen tidigare är hänvisningen till välfärdsområde problematisk då ett sådant inte finns på Åland. Den tidigare bestämmelsen hänvisade till hälsocentral och en enhet inom missbrukarvården vilket hade varit enkelt att tillämpa även på Åland. Således vore det nödvändigt att man i berörd bestämmelse får in en hänvisning till ansvarig hälso- och sjukvårdsmyndighet på Åland.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Statsrådets kansli, registratorskontoret.srk@gov.fi
Heidi Kaila, statsrådets kansli, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@gov.fi
Mia Mäkinen, social- och hälsovårdsministeriet, mia.makinen@gov.fi
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, statsrådets kansli, noora.lofstrom@gov.fi
Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax
Mats Löfström, riksdagsledamot, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Ålands hälso- och sjukvård, registrator@ahs.ax